

pdf genereret den : 28/5-2008

lagt særlig vægt på, at værkerne skal kunne bruges til yderligere forskning og undervisning. Der er derfor fremstillet fine arbejdskort med matrikelgrænser fra omkring 1870, og i den tilhørende tekst er aftrykt en tabel over matrikelnumre, samt oplysninger om erhverv og skatteansættelse, for Steges vedkommende fra 1697, 1760, 1870 og 1950, medens Ole Degn fra Ribe har kunnet levere data fra 1570, 1640, 1682, 1761, 1870 og 1950. Disse oplysninger kan så let placeres på kopier af arbejdskortene, og enhver bruger kan lave sine egne tematiske bykort, hvad der giver en række oplagte pædagogiske muligheder.

For Stege-atlassets vedkommende er der blot den ene uventede vanskelighed, at man ved den endelige redaktion har forsømt at sikre sig, at arbejdskortet og matrikelkortet fra 1950 er i samme målestok. Der er faktisk en forskel på over 2%, hvilket i praksis gør det meget vanskeligt at sammenholde de to kort.

Hovedkilderne til de tematiske kort har været skatteregnskaber, grundtakster (= matrikler) og brandtaksationer. Derimod er folketællingerne ikke blevet udnyttet i særlig udstrækning. Dette skyldes iflg. Stege-atlasset s. 7: »de manglende muligheder for at udnytte folketællingerne over et længere tidsrum«. I betragtning af at dette tidsrum dog strækker sig over perioden 1787–1911, skulle der have været rige muligheder for at lave ganske interessante demografiske analyser.

Noget sådant har de svenske udgivere da også valgt at gøre. I bindet om Uppsala er ganske vist ikke anvendt folketællingerne, men til gengæld de umådeligt rige husförhørlängder 1749–79 og 1850, hvori er opført samtlige personer i hver bolig uanset om de var skattepligtige. Disse lister har kunnet bruges til nogle spændende kort, som altså desværre mangler i de danske atlas.

Det vil naturligvis altid være et skøn, hvor mange og hvilke tematiske kort der skal tegnes til publikationer som den foreliggende serie, og dette skøn må jo også afhænge af de økonomiske ressourcer og den arbejdskraft, der er til rådighed, ligesom arten af forarbejder er ganske væsentlig. For Uppsala foreligger der ganske omfattende studier i byens ældre topografi, ligeledes for Ribe, hvor Ole Degn har kunnet bygge på sine egne og Ingrid Nielsens tidligere arbejder. For Steges vedkommende har Ole Tuxen derimod måttet begynde næsten på bar bund, hvilket naturligvis giver en meget vanskeligere arbejdsituation.

Under alle omstændigheder må man hilse de byhistoriske atlas meget velkomne, ikke mindst som fortræffelige arbejdsredskaber til studiet af vore byers fortid, og man må håbe, at det til trods for alle økonomiske nedskæringer bliver muligt at gennemføre serien. Først når mange bind er udkommet vil et af projektets hovedformål nemlig kunne opfyldes: sammenligningen mellem byernes historiske udvikling i Norden, og netop sammenligningen er betingelsen for at man rigtig kan vurdere og forstå den enkelte bys særpræg.

Karl-Erik Frandsen

KARL-ERIK FRANDSEN (red.): Kulturhistorisk Håndbog for Falster, Udgivet af de falsterske kommuner i samarbejde med Københavns Universitet: Historisk Institut og Lokalhistorisk Afdeling, 1986. Bd. 1: Sydfalster Kommune. Af JENS OLE JENSEN. 323 s. 100 kr. Bd. 2: Nykøbing Kommune. Af JENS OLE JENSEN